

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№11

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 899 sahifa.
2025-yil, noyabr*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

YASHIL TRANSPORT SIYOSATINING BARQAROR RIVOJLANISH VA TARMOQLARARO INTEGRATSIYADAGI O'RNI.....	21
Rahmonov Rasul Ne'matovich	
BANK AKTIVLARI VA PASSIVLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	34
Safarov Sanjar Ravshan o'g'li	
O'ZBEKISTONNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI.....	38
Madraximova Irodaxon Sherzodbek qizi	
HUDUDIIY XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA MODELI	43
Maxmudova Nozimaxon Baxriddinxonovna	
DAVLATNING BUDJET SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	50
A.A. Ismailov	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINING MEXANIZMINI SAMARALI TASHKILLASHTIRISHDA MOLIYAVIY MANBALARNI SHAKLLANTIRISHNI YO'NALISHLARI	56
Mansurov Mansur Alisherovich	
ANTIKRIZISLI BOSHQARUV TIZIMLARIDA RANGLI SIGNAL MEXANIZMLARINING FUNKSIYALARI.....	61
Aliqulov Aziz Haydarjonovich	
XODIMLARNI MOTIVATSIYALASHNING XALQARO MODELLARINI O'ZBEKISTON KORXONALARIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	66
Yormamatov Qodirjon Juraqulovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT OMILLARI VA ULARNING QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	71
Yaxshiyev Shahzod Sherali o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARI VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI BO'YICHA XORIJ TAJRIBALARI	78
Haqqulov Fazliddin Faxriddinovich	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA RIVOJLANGAN VA RIVOJLANAYOTGAN DAVLATLAR TAJRIBASI	84
Aripov Abdulaziz Sakijonovich	
YASHIL ENERGETIKA RIVOJLANISHINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	89
Bobokulova Muhabbat Muhammadiyeva	
ELEKTRON TO'LOVLAR VA POS TIZIMLARI — KICHIK BIZNESDA SAMARASI VA XAVFLARI	93
To'liqinov Dilshodxo'ja Olim o'g'li	
MINTAQADA RAQAMLI IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	98
Yusubov In'omjon Ikram o'g'li	
SOLIQ SIYOSATINI RAQAMLI BOSHQARISH ORQALI BUDJET DAROMADLARINI BARQARORLASHTIRISH STRATEGIYASI.....	103
Xodjimatomov Xamidullo Mamirjonovich	
OZIQ-OVQAT TOVARLARI B2B BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	108
Hayitboyeva Ullijon Bobonazar qizi	
FARMASEVTIKA SANOATIDA INVESTITSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH	113
Yaqubov Timurbek G'anibekovich	
SHAXSNI OVOZI ASOSIDA IDENTIFIKATSIYALASH VA AUTENTIFIKATSIYALASH ALGORITMLARI	123
Ozoda Sabirova Shermamaxamatovna	

YASHIL IQTISODIYOT — BARQAROR RIVOJLANISH GENERATORI	129
Berdibekova Dilfuza Xoldorbekovna	
CHET EL MEHMONXONA TARMOQLARINING BRENDING STRATEGIYALARINI O'RGANISH	133
Ergashev Oybek Mamarasul o'g'li	
MILLIY IQTISODIYOTDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING MOLIVAVIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIHLATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	144
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
TRANSPORT TIZIMI SOHASI KORXONALARININING INNOVATSION SALOHIVATINI BAHOLASH YO'NALISHLARI	152
Ismailov Akmal Maxsudovich, Abilqosimova Shaxlo Sodiql qizi	
MEHMONXONALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARINING O'RNI VA AHAMIVATI	158
Abduxamidov Sarvar Adxamovich, Normurodov Tal'at Normurod o'g'li	
KORXONALARDA HR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	163
Aminova Shaxnoza Aziz qizi	
JAHON IQTISODIYOTIDA OZIQL-OVQAT XAFSIZLIK RO'LI	168
Abdusamatov Barkamol Rustamjon o'g'li	
ТУРИСТИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ КАРАКАЛПАКСТАНА И СУЩЕСТВУЮЩАЯ ИНФРАСТРУКТУРА	174
Хошимова Камилла Навфал кизи	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARI: REKREATIONS TURIZM SOHASIDA QO'LLASH TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI	184
Najmitdinov G'ayratbek Sharifovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VIRTUAL TA'LIM PLATFORMALARI: TEXNIK VA PEDAGOGIK TALABLAR, TIZIMLI TAHLIL VA IQTISODIY JIHLATLAR	189
Turayeva Adiba Ikramovna	
ICHKI AUDIT TIZIMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	193
Nuridinova Barchinoy Xusniddin qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	199
Xaitbaev Jasurbek Otaxanovich	
MINTAQANING EKSPORT SALOHIVATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI	204
Raimboyeva Mashhura Davronbek qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	210
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
ISLOMIY MOLIVALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELEKTNING DOLZARBLIGI	217
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULKINI SOLIQLA TORTISH MASALALARI	222
Mamadjanov Shuxrat Jalolidinovich	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	225
Abdukhalikova Komila Abdukhalikovna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH	229
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI: TAHLIL VA TAKLIFLAR	233
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	238
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
YASHIL IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISHDA YASHIL MOLIVALASHTIRISHNING NAZARIY JIHLATLARI	245
Xalikov S. X.	

QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORIDA KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	245
Xudayberganov Jasur Baxodirovich	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	251
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
NATIJAVIYLIKKA YO'NALTIRILGAN BudgetLASHTIRISH JARAYONINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	257
Allakuliyev Akmal Baltayevich	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	261
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI RESURSLARNI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI TAKOMILLASHTIRISH.....	268
Avulchayeva Feruza Jurakuziyevna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
ZAMONAVIY ISH JOYLARINI SHAKLLANTIRISHDA AYOLLARNING ROLI	276
Tulyaganova Aziza	
ISLOMIY MOLIYALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKTNING DOLZARBLIGI.....	281
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
TURIZM MARKETINGINING NAZARIY ASOSLARI, ZAMONAVIY YO'NALISHLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	286
Xamidov Otabek Bakidjanovich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING IQTISODIY KO'RSATKICHLAR TIZIMINI STATISTIK BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI	290
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
ЭКОЛОГАМ ПОЧЕТ И УВАЖЕНИЕ	298
Максудова Шахиста	
DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNING MOHIYATI VA ULARNING O'ZGARISH TENDENTSIYALARI	304
Jo'raev Farruxbek Muxiddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIYALASHTIRISH XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	307
Inomjonov Islomjon Iloxomjon o'g'li	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	311
Abdukhlikova Komila Abdukhlikovna	
МОБИЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ.....	315
Хурамова Фарангиз Учкун кизи	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ НАЛОГОВ И АКЦИЗНАЯ РЕФОРМА УЗБЕКИСТАНА В ВТО	319
Дамир Рустамович Абдулов	
BANK TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR SHAROITIDA LIKVIDLILIK RISKINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	324
Alimov Baxtiyor Murodovich	
BANK AUDITINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	335
Narziyev Xayotjon Azamatovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA SOHASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH MASALALARI.....	343
Abdimuminova Saodat Taxirjonovna	
TO'QIMACHILIK SANOAT MAXSULOTLARI EKSPORT FAOLIYATI TAHLILI VA BRENDDA LIDERLIK TUSHUNCHALARI.....	352
Abdulazizova Xushnoza Nayabovna	

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ ОТХОДАМИ НА ОСНОВЕ ОПЫТА РАЗВИТЫХ СТРАН И ВОЗМОЖНОСТИ ИХ АДАПТАЦИИ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	357
Д. Мейлиева	
O'ZBEKISTON AUDITORLIK TIZIMIDA KASBDOSHLAR TOMONIDAN BAHOLASH (PEER REVIEW) TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	361
Parpiyev Jaxongir Ilhomjonovich	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И БОЛЬШИЕ ДАННЫЕ (BIG DATA) В УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЯХ.....	366
Шарипов Бахтиёр Михлибаевич	
O'ZBEKISTONDA SUVGA BO'LGAN TALABNI VAQTLI QATORLAR ORQALI TAHLIL QILISH	375
Sarvar Mamasoliyev	
BOSHQARUV VA NAZORAT MAQSADLARIDA XARAJATLAR HISOBINI TASHKIL ETISH	383
Isomuxamedov Akbarjon Boxodir o'g'li	
MINTAQALAR BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	389
Salomat NOROVA	
O'ZBEKISTON TURIZM BREND BOZORINING HOZIRGI HOLATI VA TENDENSIYALARI.....	394
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
INNOVATSION IQTISODIYOTDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH METODOLOGIYASI.....	404
Qodirov Baxodirjon Tursunovich	
O'ZBEKISTON SOLIQ TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISHDA YAGONA INTERAKTIV DAVLAT XIZMATLARI PORTALINING O'RNI VA AHAMIYATI	408
Dehqonov G'ayratjon Raximovich	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION HAMDA TIJORATLASHTIRISH MASALALARI	414
Inoyatov Mardonbek Mo'min o'g'li	
OLIY IQTISODIY TA'LIM ORQALI EKO-INNOVATSIYALAR VA "YASHIL" INVESTITSIYALARNI RAG'BATLANTIRISH MEKANIZMLARI: SIYOSIY VA INSTITUTSIONAL DOIRALAR	418
Xasanova Zarina Maxamadaliyeva	
XODIMLAR MALAKASINI OSHIRISH — ZAMON TALABI.....	427
Narzullaev Oybek Narzullaevich	
BUXGALTERIYA HISOBINI YURITISHDA JURNAL-ORDER SHAKLINING AHAMIYATI.....	433
Axmedjanov Abdufoto	
KENDALL VA SPEARMAN TARTIBIY KORRELYATSIYA KOEFFITSIYENTLARI ASOSIDA YASHIL IQTISODIYOT INDIKATORLARINING STATISTIK O'ZARO TA'SIRINI MODELLASHTIRISH	437
Muradov Rustamjon Sobitxonovich	
ИНТЕНСИВНЫЕ И ЭКСТЕНСИВНЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ В РЕГУЛИРОВАНИИ СПРОСА.....	442
Аминджанова Румейса Батыровна, Камилова Наргиза Абдукахоровна	
ИНКЛЮЗИВНЫЙ ПОДХОД В ТУРИЗМЕ: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И УЗБЕКСКАЯ ПРАКТИКА	445
Азимова Шахло Таировна	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XAQARO STANDARTLARIGA O'TISHNING HOLATI VA TAHLILI	450
Bayjanov Sarsengaliy Xalmuratovich	
UZUM EKSPORT QILUVCHI KOMPANIYALARDA YASHIL O'TISH JARAYONINI QO'LLAB-QUVVATLASH UCHUN EKO-MARKETING VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOIYILLARINI INTEGRATSIYALASH.....	454
Usmonova Diyora Mahmud qizi	
UMUMTA'LIM MAKTEBLARIDA XARAJATLAR SMETASI VA SHTATLAR JADVALINING TAHLILI: OPTIMALLASHTIRISH VA SAMARADORLIKNING YANGICHA USULLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	461
Umarov Avzaljon Yodgorali o'g'li	
INVESTITSIYALARNING KIRIB KELISHIGA TO'SQINLIK QILUVCHI MUAMMOLARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI.....	467
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	

FARMATSEVTIKA KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOT SHAKLLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA INVESTORLAR UCHUN AXBOROT OCHIQLIGINI TA'MINLASH	470
Turdikulova Gulshad Nurmamatovna	
ISHLAB CHIQRISH KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI OSHIRISHDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARINING AHAMIYATI.....	477
Uztemirov Alisher Aktam o'g'li	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT TARMOQLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHGA YO'NALTIRILGAN BANDLIK TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH	482
Tursunov Bekmuxammad Omonovich	
XORIY TAJRIBALARIDA SOLIQ BAZASINI ANIQLASH TARTIBI METODOLOGIYASINING MAVJUD METODLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI.....	489
Xalikchayeva Sadokat Ilxomjonovna	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNING KONSEPTUAL ASOSLARI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIYOTIDAGI O'RNI.....	496
Ramatillaev M.R.	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI SUG'URTALASH VA DIVERSIFIKATSIYA QILISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	502
Eshboyev Shahobiddin Anorqul o'g'li	
TIJORAT BANKLARI O'RTASIDAGI RAQOBATNI BAHOLASH VA KUCHAYTIRISHNING ZAMONAVIY METODOLOGIYASI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	506
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
XALQARO REYTING TASHKILOTLARINING OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA TA'SIRI VA MAVJUD PLATFORMALAR.....	515
O'rozboyev Xayrulla Murodboy o'g'li	
TALABALAR MOTIVATSIYASINING MEKANIZMLARI: LOYIHA ASOSIDAGI TA'LIM TEKNOLOGIYALARIDA.....	523
Kasimova (Mulladjanova) Nasiba Azimdjanyovna	
ISH KUCHIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA NORASMIY BANDLIKNI SOYADAN CHIQRISH BO'YICHA TAKLIFLAR ISHLAB CHIQISH	531
Pulatov Dilshod Xaqberdiyevich, Maxkamova Shaxlo Yulchiyevna, Absamatov Baxrom Danakulovich	
KASBIY TA'LIM MAZMUNIDA TA'LIM VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASINI RAG'BATLANTIRISH ORQALI O'RTA BO'G'IN KADRLAR TAYYORLASHNING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	538
Tojiyev Sirojiddin Sayriddinovich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM INFRATUZILMASINI BOSHQARISH TIZIMINING TURLARI VA SHAKLLARI.....	542
Muminova Mavjuda Sharifovna	
SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNI STRATEGIK BOSHQARISH SAMARADORLIGI MASALALARI	547
Kadirkhodjayeva Nilufar Rahmatullayevna	
MHXSGA MUVOFIQ ASOSIY VOSITALAR HISOBINI TASHKIL ETISH MASALALARI.....	552
Aliyev Sherzod Abdixomidovich	
ФАКТОРЫ ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	558
Аллаева Г.Ж.	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA INVESTITSION MUHITNI YAXSHILASH YO'NALISHLARI	564
Irisqulova Munisa Akmal qizi	
TASHABBUSLI BUDJET JARAYONLARI DOIRASIDA 2024-YILDA AMALGA OSHIRILGAN ISHLAR TAHLILI	569
Xamidov Xabibullo Xikmatulla o'g'li	
MINTAQA SANOATIDA AHOLI JON BOSHIGA YAQQ O'ZGARISHINING DINAMIK TAHLILI.....	574
Nabiyev G'ulom Abdusalomovich	

INFRATUZILMAVIY INVESTISIYA LOYIHALARINI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISHNING XORIJ TAJRIBALARI	583
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
ПРОБЛЕМЫ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В ЭКОЛОГИИ.....	587
Максудова Шахиста	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINING INVESTITSION FAOLIGINI OSHIRISHNING ILMIY-USLUBIY JIHATLARI	593
B.Sh.Shadmanov	
ECONOMIC INDICATORS OF SUPPLY CHAIN EFFICIENCY IN UZBEKISTAN'S EXPORT SECTOR	597
Mukhammadiyaminova Shakhzoda Sherzodovna	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJETDAN TASHQARI MABLAG'LAR HISOBI VA ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH.....	602
Muxtorova Maftuna Salohiddin qizi	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONIDA BANKLARNING XAVFSIZLIGI VA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING ILMIY-AMALIY ASOSLARI	607
Aliyeva Umidaxon Xusanboyevna	
XIZMATLAR SOHASI VA KAMBAG'ALLIK O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK.....	611
Dawletmuratov Adilbay Mirzabaeovich	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL CLUSTERS BASED ON THE PRINCIPLES OF A "GREEN ECONOMY"	615
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich, Kamolov Oybek Faxriddin o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СВОБОДНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОН В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	620
Халимжанов Дилшод Эргашбекович	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI INNOVATSION RIVOJLANISHDAGI O'RNI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	626
Mavlyanov Muzaffar Yusupovich	
NAMANGAN VILOYATI TURIZM SOHASINING SO'NGGI YILLARDA RIVOJLANISHI VA STATISTIK TAHLILI	630
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI EKSPORTINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLOVCHI OMILLAR TAHLILI	634
Faxriddinov Bahriddin	
INNOVATSION SHAROITDA TO'QIMACHILIK SANOATI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	640
Sattarov Ilkhomjon Rahimjanovich	
IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA SUV RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI	645
Nurmatov Norbek Jo'rayevich	
MINTAQA LOGISTIK XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION VA INSTITUTSIONAL ISTIQBOLLARI	652
Xalimov Javlonbek Shaxriyorovich	
KORXONALARNING BANKROTLIK EHTIMOLINI SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA PROGNOZLASH	659
Zaynutdinov Ismoil Samariddin o'g'li	
АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ЦИФРОВИЗАЦИИ ФИНАНСОВЫХ РЫНКОВ	665
Шомуродов Равшан Турсункулович	
MEDIA LOYIHALARINI BOSHQARISH: O'ZBEKISTON OAV AMALIYOTI TAHLILI	673
Yo'ldosheva Dilobar Jaxongir qizi	
O'QITISH NATIJALARINI ZAMONAVIY BAHOLASH TAMOYILLARI	677
Abdullayeva Sanobar Berdiyevna, Xujakulov Shaxriyor Shokir o'g'li	
MALAYZIYADA PROGRESSIV VA INKLYUZIV ISLOMIY MOLIYA TIZIMINI RIVOJLANTIRISH: 2024-YIL TAJRIBASI VA NATIJALARI	681
Safarova Nasiba Gulmurod qizi	

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ПРОВЕДЕНИЯ ПРОЦЕДУР ДЬЮ-ДИЛИДЖЕНС В АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВАХ.....	687
Прокудина Кристина Александровна	
HUDUDLARDA INVESTITSIIYA SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	692
Xalilova Madinabonu Abduraxmon qizi	
LIZING MUOMALALARI HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	701
Baxadirov Alisher Komilovich	
TIJORAT BANKLARINING JISMONIY SHAXSLAR DEPOZITLARI VA ULARNI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	705
Melikov Otabek Maxmadaminovich	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLASHTIRISH VA EKOTIZIMNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	711
Erkinova Feruza Najmitdinovna	
DAVLAT SEKTORIDA ICHKI NAZORAT TIZIMINI BAHOLASHDA SUN'IY INTELEKTDAN FOYDALANISH: XAVF YOKI IMKONIYAT	717
Ostonokulov Azamat Abduraximovich, Tadjiev Erkin Muxitdinovich	
SUN'IY VA KIMYOVIY TOLALARNING TO'QIMACHILIK SANOATIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHDAGI O'RNI	723
Raximov Furqat Jalolovich	
OLIY TA'LIM MASSASALARINING MOLIVAVIY RESURLARINI BOSHQARISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	728
Mahmudov Akbar Abduraximovich	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR.....	733
Abdullayev Suyun Artikovich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBILSOZLIK KORXONALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIIYA JARAYONLARI: "UZAUTO MOTORS" AJ AMALIYOTI VA NATIJALARI.....	737
Allabergenov Azamat Joldasbayevich	
WAYS TO USE MARKETING DATA IN THE MANUFACTURING ENTERPRISE VALUATION PROCESS	742
Musayeva Shoirazimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
KICHIK SANOAT KORXONALARI O'RTASIDAGI ISHLAB CHIQARISH VA KOOPERATIV ALOQALAR HOLATI.....	747
Boyutayev Olimjon Urayimovich	
BANK RISKLARI VA ULARNI TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHDA STATISTIK HISOBOTLARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	753
Kamoldinov Sardorbek Maxmadsobir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA AYOLLARNING ISH BILAN BANDLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI	761
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
O'ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH KONSEPSIYASI: TARIXIY MEROS VA ZAMONAVIY YASHIL TEXNOLOGIYALAR UYG'UNLIGI.....	766
Azimova Shohista Salohiddinova	
SOLIQ TIZIMIDA RAQAMLI MARKIROVKALANGAN TOVARLARNI RAQAMLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI	770
Muxammadov Nodir Karimovich	
BIZNES JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISHDA "LEAN MANAGEMENT" TIZIMINI JORIY ETISHNING ILMIY ASOSLARI	775
Muhiddinov Ozodbek Ikromjon o'g'li, Shakirova Gulrux Po'latjon qizi, Ozodbek Musayev	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASINING TURISTIK POTENTIALI UMUMIY TAVSIFI.....	783
Madaminova Sanobar Askarovna	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA EKSPORT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI.....	789
Boymirzayev Zokirjon Mashrabboyevich	
AHOLINING TURMUSH DARAJASI VA UNING KO'RSATKICHLARI.....	794
Sayitbayev Shermirza Datkamirzayevich	

KORXONA ASOSIY XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKT SIFATIDA AHAMIYATI.....	799
Yuldashova Yoqutoy Murodjon qizi, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI XUSUSIYLASHTIRISH JARAYONIDA KADRLAR SALOHIYATINI SAQLAB QOLISH VA RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	803
Bekchanov Ruslan Ambiyatovich	
PARALLEL KORPUS ASOSIDA INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA QISHLOQ XO'JALIK ATAMALARINING EKVIVALENTLIK XUSUSIYATLARI.....	807
Yulduz Xalilova Nasriddinovna	
KOLBASA VA GO'SHT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISHDA CHIQINDISIZ ISHLAB CHIQRISH ("ZERO WASTE") MODELINING ROLI: XORIJIY TAJRIBA VA O'ZBEKISTON SHAROITIDAGI AMALIY YO'NALISHLAR.....	810
Eshtemirova Anora Norboy qizi	
EKSPORTYO'R KORXONALARDA TOVAR VA XIZMATLAR EKSPORTI BO'YICHA QO'SHILGAN QIYMAT VA FOYDA SOLIG'INI TO'G'RI HISOBLANISHI TAHLILI VA ISTIQBOLLARI	814
Sobirova Xilola Rustam qizi	
O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIK VA TIKUV-TRIKOTAJ SANOATI RIVOJLANISHINING MILLIY RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDAGI O'RNI	819
Ikramova Taxmina Latifovna	
YANGI RIVOJLANAYOTGAN BOZORLARIDA HR QAROR QABUL QILISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISHDA IQTISODIY TA'LIMNING ROLI	824
Dilfuza Shokirova	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR HISOBINI XALQARO BUXGALTERIYA STANDARTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	833
Abdiev Mutolib Anvar o'g'li	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK TIZIMINING NAZARIY VA USLUBIY ASOSLARI	838
Raximjonova Shohsanam Baxodirovna	
AKTIVLAR VA MAJBURIYATLARNI MHXS ASOSIDA BAHOLASHNING ZARURIYATI VA AHAMIYATI	842
G'anibayev Iloxomjon Shokiraliyevich	
XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB QILISH JARAYONINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH BILAN BOG'LIQLIGI	847
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, Turdimuratova Aziza Alisherovna	
AGRAR ISHLAB CHIQRISHNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA "QISHLOQ XO'JALIGI-4.0" VA "AQLLI QISHLOQ XO'JALIGI" KONSEPSIYALARIDAN SAMARALI FOYDALANISH.....	851
Yusupov Muxiddin Soatovich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINI MOLIYALASHTIRISH MANBALARINI GURUHLASH VA BAHOLASH.....	860
Davlyatov Bekzodjon Aslanxojayevich	
TA'LIM TIZIMINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHDA XORIY TAJRIBASINING AHAMIYATI	864
Sobirov Shaxzod Ozod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	868
Karimov Mirolimjon Karimjon o'g'li	
ПРОБЛЕМЫ МЕЖДУНАРОДНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА В ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ УЗБЕКИСТАНА.....	875
Аликулов С. А., Хамракулова О. Д.	
YASHIL IQTISODIYOTDA KORXONALAR BOSHQARUV MEKANIZMLARINING EVOLYUTSIYASI: KONSEPTUAL TAHLIL.....	880
Nabiev Bobur Muhammadqosim o'g'li	
SUD-HUQUQ TIZIMINI YANADA DEMOKRATLASHTIRISH: JORIY HOLATI, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	884
Majidov Muslimbek Maxamadjon o'g'li	

IQTISODIYOTNI LIBERALLASHTIRISH SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA KLASTERLARNI TASHKIL ETISHNING TASHKILiy-HUQUQIY ASOSLARI.....	889
Xo'jageldiyev Chorshanbi Pardayevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY INNOVATSION TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH.....	893
Shaymanova Nigora Yusupovna	

O'ZBEKISTONDA YASHIL TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Shaymanova Nigora Yusupovna

TDIU, "Turizm va mehmonxona biznesi" kafedrasasi assistenti, PhD

E-mail: yusupovnanigor@gmail.com

ORCID: 0009-0006-4461-0144

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonda yashil turizmni rivojlantirish imkoniyatlari, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ilmiy tahlil qilingan. Tadqiqotda ekologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmagani, qayta tiklanuvchi energiya texnologiyalarining kam qo'llanilishi, chiqindilarni boshqarish tizimining sustligi hamda aholining ekologik ong darajasining pastligi asosiy to'siqlar sifatida qayd etilgan. Xorijiy ilg'or tajriba tahliliga asoslanib, turizm obyektlarini ekologik sertifikatlash tizimini joriy etish, raqamli boshqaruv vositalari orqali ekologik monitoringni kuchaytirish, mahalliy aholining faol ishtirokini ta'minlash hamda davlat-xususiy sheriklik asosida innovatsion loyihalarga investitsiyalar jalb qilish muhim yo'nalishlar sifatida taklif etiladi. Shuningdek, qayta tiklanuvchi energiya, ekologik transport, chiqindilarni qayta ishlash va raqamli boshqaruv tizimlarining integratsiyasi orqali turizm sohasida ekologik barqarorlik va xalqaro raqobatbardoshlikni oshirish istiqbollari asoslab beriladi. Maqola natijalari O'zbekistonni yashil turizm bo'yicha mintaqaviy yetakchi markazga aylantirish strategiyasini ishlab chiqishda ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: Yashil turizm, ekologik barqarorlik, qayta tiklanuvchi energiya, innovatsion texnologiyalar, raqamli boshqaruv, O'zbekiston.

Abstract. This article provides a scientific analysis of the opportunities, challenges and prospects for the development of green tourism in Uzbekistan. The study highlights the main obstacles, including underdeveloped ecological infrastructure, limited application of renewable energy technologies, weak waste management systems and low ecological awareness among the population. Based on the analysis of international best practices, several key directions are proposed: the introduction of ecological certification systems for tourism facilities, strengthening ecological monitoring through digital management tools, ensuring active participation of local communities and attracting investments into innovative projects through public-private partnerships. Furthermore, the integration of renewable energy, eco-friendly transport, waste recycling and digital management systems is identified as a crucial factor in enhancing ecological sustainability and international competitiveness in the tourism sector. The findings of the study have practical and scientific significance for developing a strategic framework aimed at transforming Uzbekistan into a regional hub for green tourism.

Key words: Green tourism, ecological sustainability, renewable energy, innovative technologies, digital management, Uzbekistan.

Аннотация. В статье проведён научный анализ возможностей развития зелёного туризма в Узбекистане, существующих проблем и путей их устранения. В исследовании отмечены основные препятствия, такие как недостаточное развитие экологической инфраструктуры, ограниченное применение технологий возобновляемой энергии, слабая система управления отходами, а также низкий уровень экологической культуры населения. На основе изучения передового международного опыта предложены ключевые направления развития: внедрение системы экологической сертификации туристических объектов, усиление экологического мониторинга посредством цифровых инструментов управления, обеспечение активного участия местного населения и привлечение инвестиций в инновационные проекты в рамках государственно-частного партнёрства. Кроме того, обоснована перспектива повышения экологической устойчивости и международной конкурентоспособности туристической отрасли за счёт интеграции возобновляемой энергии, экологического транспорта, переработки отходов и цифровых систем управления. Результаты исследования имеют научно-практическое значение и могут быть использованы при разработке стратегии превращения Узбекистана в региональный центр зелёного туризма.

Ключевые слова: Зелёный туризм, экологическая устойчивость, возобновляемая энергия, инновационные технологии, цифровое управление, Узбекистан.

KIRISH

XXI asrda turizm sohasining rivojlanishi global ekologik muammolar — iqlim o'zgarishi, biologik xilma-xillikning qisqarishi va tabiiy resurslardan haddan tashqari foydalanish kabi tahdidlar fonida kechmoqda. Shu bois, barqaror turizm konsepsiyasining ajralmas bo'lagi sifatida yashil turizmga bo'lgan talab ortib bormoqda. Yashil turizm atrof-muhitni asrash, tabiiy resurslarni oqilona boshqarish va mahalliy aholining ijtimoiy-iqtisodiy manfaatlarini uyg'unlashtirishni o'z ichiga oladi. O'zbekiston geografik joylashuvi, xilma-xil tabiiy landshaftlari, tog', cho'l va ko'l hududlari, shuningdek, tarixiy-madaniy merosi bilan yashil turizmni rivojlantirish uchun katta salohiyatga ega. Shu bilan birga, zamonaviy innovatsion texnologiyalarni qo'llash ushbu yo'nalishni yanada samarali rivojlantirishga xizmat qiladi. Xususan, qayta tiklanuvchi energiya manbalari, ekologik transport vositalari, raqamli boshqaruv tizimlari va chiqindilarni qayta ishlash mexanizmlarini turizm infratuzilmasiga integratsiyalash yashil turizmni rivojlantirishning muhim sharti hisoblanadi. Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi — O'zbekistonda yashil turizmni rivojlantirish jarayonida innovatsion texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini tahlil qilish, xorijiy ilg'or tajribani o'rganish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Hozirgi kunda turizm industriyasida barqarorlik va ekologik tozalik tamoyillari muhim ahamiyat kasb etmoqda. Yashil mehmonxonalar atrof-muhitga zarar yetkazmaslik, resurslardan samarali foydalanish va uglerod izini kamaytirishga qaratilgan zamonaviy mehmonxona konsepsiyasidir. Jahon tajribasiga ko'ra, AQSh, Yevropa va Osiyo davlatlarida yashil sertifikatlariga (LEED, Green Key, EarthCheck) ega mehmonxonalar faoliyati ancha kengaygan [1]. Yashil mehmonxonalar ekologik toza binolar bo'lib, ularning menejerlari suv va energiyani tejash, shuningdek, qattiq chiqindilarni kamaytirish dasturlarini amalga oshiradilar, bu esa pulni tejaydi va atrof-muhitni muhofaza qilishga hissa qo'shadi. Ushbu mehmonxonalar mehmonlarning xavfsiz, toksik bo'lmagan va energiya tejamkor turar joylardan foydalanishlarini ta'minlaydi. Yashil mehmonxonalar ekologik standartlarni joriy qiladi va yangi yashil texnologiyalar elementlarini o'z ichiga oladi, bu esa atrof-muhitni muhofaza qilishga katta hissa qo'shadi hamda operatsion natijalarni yaxshilaydi. Tez rivojlanish bilan bog'liq va ko'plab salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin bo'lgan yashil turizm va mehmondo'stlikdagi global tendensiyalarni hisobga olgan holda, ushbu maqolaning maqsadi yashil mehmonxonalarning afzalliklarini ta'kidlash va tasdiqlashdan iborat.

Shuningdek, Serbiya o'zining salohiyati va resurslarini inobatga olgan holda yanada raqobatbardosh yo'nalishga aylanishi mumkinligini ko'rsatadi. Eko-mehmonxona mehmondo'stlik sanoatida innovatsion konsepsiya bo'lib, uni oddiy mehmonxonadan ajratib turadigan bir qator xususiyatlarga ega: qurilishda ekologik toza materiallardan foydalanish, atrof-muhitni saqlashga hissa qo'shish, qayta tiklanadigan energiya manbalaridan (jumladan, quyosh va shamol energiyasi) foydalanish, energiya tejovchi uskunalardan foydalanish, oqava suvlarni qayta ishlash, chiqindilarni yo'q qilish dasturlarining mavjudligi, qayta ishlanadigan materiallardan foydalanish kabi. Yashil mehmonxonalar ekologik toza binolar bo'lib, ularning menejerlari suv va energiyani tejash, shuningdek, qattiq chiqindilarni kamaytirishga qaratilgan dasturlarni amalga oshiradilar. Bu esa mablag' tejalishiga, atrof-muhitni muhofaza qilishga va operatsion natijalarni yaxshilashga xizmat qiladi [2].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda turizmni barqaror rivojlantirish nazariyasi va yashil iqtisodiyot konsepsiyasiga tayangan holda kompleks yondashuv qo'llanildi. Metodologiya quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oldi: tahliliy metod — O'zbekiston turizm sektorida yashil turizmning hozirgi holati, mavjud infratuzilma va resurslar o'rganildi; qiyosiy tahlil — Shveysariya, Kosta-Rika, Yaponiya va Turkiya kabi mamlakatlarning yashil turizm sohasidagi ilg'or tajribalari tahlil qilindi va ular O'zbekiston sharoitiga moslashtirildi; sistemali yondashuv — innovatsion texnologiyalarni turizm infratuzilmasi bilan integratsiyalash mexanizmlari ishlab chiqildi; prognozlash metodi — yashil turizmni rivojlantirish istiqbollari hamda innovatsion texnologiyalarning iqtisodiy va ekologik samaralari bashorat qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda quyosh energiyasi va shamol resurslari mamlakatning geografik joylashuvi hamda iqlim sharoitidan kelib chiqib yuqori darajada baholanadi. Respublikada yil davomida quyosh nuri soatlari sonining ko'pligi va keng hududlarda shamol tezligining yetarli darajada bo'lishi qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanish imkonini beradi. Ushbu resurslarning turizm infratuzilmasiga integratsiyasi, xususan, ekoturizm obyektlari uchun energiya ta'minotini barqaror va ekologik toza shaklda yo'lga qo'yish imkonini yaratadi. Eko-mehmonxonalar, turistik majmualar va milliy tabiat bog'larida quyosh panellari, shamol

generatorlari hamda boshqa qayta tiklanuvchi energiya texnologiyalarini joriy etish ikki tomonlama ijobi samara beradi. Birinchidan, bu iqtisodiy tejamkorlikni ta'minlaydi, ya'ni turistik obyektlarning uzoq muddatli energiya xarajatlarini sezilarli darajada kamaytiradi. Ikkinchidan, ekologik jihatdan muhim natijaga erishiladi: karbonat angidrid chiqindilarining kamayishi, atrof-muhitga zararli ta'sirning cheklanishi hamda bioxilma-xillikni saqlashga hissa qo'shiladi.

1-jadval. Xorijiy davlatlarda eko mehmonxonalar

1	Portugaliya (Hotel Rural Vale do Rio)	Mehmonxona energiya ehtiyojlarini 100 % qayta tiklanuvchi manbalardan qoplaydi. Yillik tejamrlari: taxminan €70 000 elektr uchun, €120 000 issiqlik ta'minoti uchun.
2	Daniya (Crowne Plaza Copenhagen Towers)	Daniyada birinchi bo'lib o'z faoliyatini to'liq qayta tiklanuvchi energiya asosida tashkil etgan. Bino fasadiga integratsiyalangan Katta Britaniyaning eng yirik quyosh parklaridan biri, yerosti suvli sovutish va isitish tizimlari orqali energiya talabini qondiradi.
3	Italiya (Forestis, Dolomit Alpalarida)	CO ₂ -neutral konstruksiya qayta tiklanuvchi energiya manbalariga asoslangan (masalan, yog'och yonilg'isi) hamda chiqindisiz (zero-waste) oshxona tizimlari bilan ishlaydi.
4	Germaniya Avstriya Berghotel Rehlegg, Biohotel Grafenast va boshq.)	Berghotel Rehlegg 70 % energiya ehtiyojini o'zining fotovoltaiik tizimidan, qolgan qismini esa yashil elektr energiyasidan qoplaydi.
5	Shveysariya (Whitepod)	U suvni tejoychi texnologiyalar va yog'och peletli isitish tizimlaridan foydalanadi. Alp tog'larida joylashgan bu modul struktura — eko-dome (pod) tipidagi mehmonxona oddiy binolarga nisbatan 30 % kam energiya yo'qotadi.
6	Sloveniya (EcoHotel Koros)	Tabiiy materialdan qurilgan, atrof-muhitga mos uy butun energiya ehtiyojini quyosh energiyasidan qondiradi. Shuningdek, mahalliy jamoat bilan yaqindan ishlaydi.
7	Irlandiya (The Europe Hotel & Resort, Killarney)	Bu besh yulduzli mehmonxona o'z elektr energiyasining 100 % qayta tiklanuvchi manbalardan olinishi jarayonini muvaffaqiyatli amalga oshirgan.

Xorijdagi ilg'or tajribalar shuni ko'rsatadiki, qayta tiklanuvchi energiyaga asoslangan turistik obyektlar nafaqat ekologik jihatdan mas'uliyatli, balki iqtisodiy va raqobatbardoshlik nuqtayi nazaridan ham samaralidir. Masalan, Portugaliyadagi Hotel Rural Vale do Rio 100 % qayta tiklanuvchi energiyadan foydalanib, yillik minglab yevro tejallishiga erishgan. Daniyadagi Crowne Plaza Copenhagen Towers esa binoning fasadiga kiritilgan quyosh paneli tizimi va yerosti suvli sovutish/isitish usullari bilan o'z elektr ehtiyojlarini yopadi. Italiya va Germaniyadagi ko'plab eko-mehmonxonalar bu yo'nalishda turizm sektorining ekologik barqarorlikka o'tishida muhim rol o'ynamoqda. Tadqiqotlar shuni tasdiqlashicha, ayrim xorijiy davlatlarda eko-mehmonxonalar qayta tiklanuvchi energiyadan keng foydalanadi va bu ularning xalqaro imijini mustahkamlashga katta hissa qo'shadi (1-jadval).

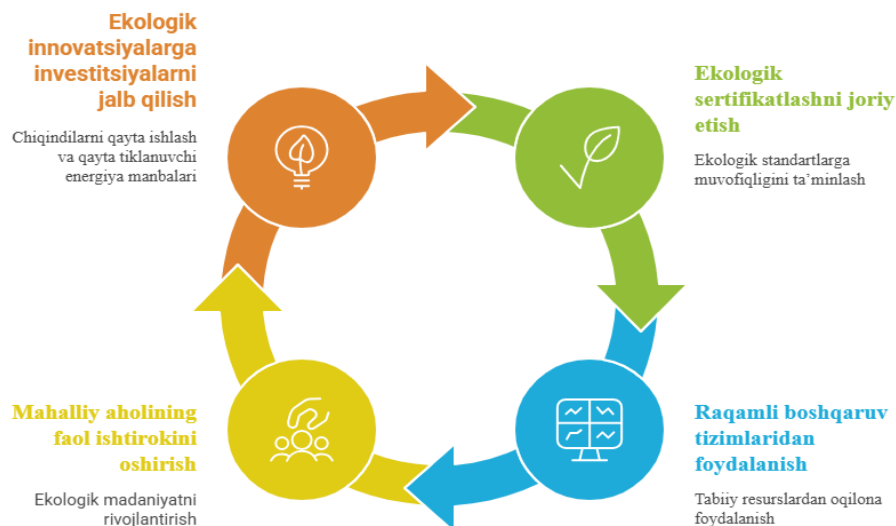
Raqamli texnologiyalar, smart-turizm ilovalari, virtual gidlik va onlayn bron tizimlari zamonaviy turizmni rivojlantirishda muhim innovatsion vositalardan biri hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar nafaqat sayyohlar uchun qulaylik yaratadi, balki turistik xizmatlar sifatini oshirish, turistik oqimlarni samarali boshqarish va ekologik monitoringni yo'lga qo'yishda ham alohida ahamiyat kasb etadi. Masalan, smart-turizm ilovalari orqali sayyohlar o'z marshrutlarini mustaqil rejalashtirish, ekologik toza transport vositalaridan foydalanish va yashil turizm obyektlari haqida batafsil ma'lumot olish imkoniyatiga ega bo'ladi. Virtual gidlik xizmatlari esa real vaqt

rejimida madaniy, tarixiy va tabiiy ob'ektlar haqida ma'lumot taqdim etib, turistik tajribani yanada boyitadi va ortiqcha transport harakatini kamaytirish orqali ekologik yuklamani pasaytiradi. Onlayn bron tizimlari esa turistik oqimlarni oldindan prognoz qilish, infratuzilmalardan oqilona foydalanish va ortiqcha resurs sarfini cheklash imkonini beradi. Shuningdek, mazkur raqamli yechimlar yordamida turistik hududlarda chiqindilar miqdori, havo sifati yoki tabiiy resurslardan foydalanish darajasi kabi ekologik ko'rsatkichlarni doimiy monitoring qilish mumkin. Natijada, raqamli texnologiyalar yashil turizmni rivojlantirishning muhim mexanizmlaridan biri sifatida nafaqat iqtisodiy samaradorlikni, balki ekologik barqarorlikni ham ta'minlashga xizmat qiladi. Chiqindilarni boshqarish turizm va ekoturizmni barqaror rivojlantirishning asosiy tarkibiy qismlaridan biri hisoblanadi. Xususan, turistik obyektlarda chiqindilarni qayta ishlash tizimini joriy etish, plastmassadan foydalanishni keskin kamaytirish hamda "zero waste" modeli asosida xizmat ko'rsatishni tashkil etish ekologik xavfsizlikni ta'minlash bilan birga, turistik hududlarning jozibadorligini oshiradi. Zero waste konsepsiyasi chiqindilarni kamaytirish, ularni to'liq qayta ishlash va qayta foydalanishga yo'naltirish orqali tabiiy resurslardan samarali foydalanishni nazarda tutadi. Mazkur yondashuv bir tomondan atrof-muhitga salbiy ta'sirni kamaytirsa, ikkinchi tomondan turistlarda ekologik madaniyatni shakllantirish va ularni mas'uliyatli iste'molga yo'naltirishga xizmat qiladi. Amaliyot shuni ko'rsatmoqdaki, chiqindilarni qayta ishlash tizimi joriy etilgan kurort va dam olish maskanlari uzoq muddatli istiqbolda iqtisodiy jihatdan ham samarali bo'lmoqda. Chunki resurslarni qayta foydalanish orqali xizmat ko'rsatish xarajatlari qisqaradi, shuningdek, "yashil" brend imijining shakllanishi natijasida turistlar oqimi ortadi. Chiqindilarni samarali boshqarish va "zero waste" modelini qo'llash ekoturizmni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib, bu nafaqat ekologik barqarorlikni ta'minlaydi, balki turizm sohasining global talab va tendensiyalariga mos ravishda modernizatsiya qilinishiga zamin yaratadi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, turizm sohasida barqarorlik tamoyillarini joriy etish ham iqtisodiy samaradorlik, ham ekologik muhofaza nuqtayi nazaridan yuqori natijalar beradi.

Masalan, Shveysariya tog'li hududlarda elektr transport vositalarini keng tatbiq etish orqali turizm oqimlarini boshqarishda uglerod izini kamaytirishga erishgan. Elektr avtobuslar va kabel yo'llarining joriy etilishi nafaqat transport tizimining ekologik barqarorligini ta'minlamoqda, balki turistlarga qulay va xavfsiz xizmat ko'rsatish imkonini bermiqda. Kosta-Rika esa ekoturizm sertifikatlash tizimini muvaffaqiyatli yo'lga qo'ygan davlatlardan biridir. "Certification for Sustainable Tourism" (CST) dasturi orqali mehmonxonalar, turistik majmualar va xizmat ko'rsatuvchi subyektlar ekologik standartlarga rioya qilishi baholanadi. Bu tizim mamlakatni barqaror ekoturizm bo'yicha dunyodagi yetakchi yo'nalishlardan biriga aylantirgan. Yaponiyada esa "eko-qishloq" konsepsiyasi keng qo'llanilib, u raqamli boshqaruv tizimlari bilan uyg'unlashtirilgan. Bunday qishloqlarda qayta tiklanuvchi energiya, chiqindilarni qayta ishlash, suv resurslarini tejash kabi amaliyotlar bilan bir qatorda raqamli monitoring vositalari yordamida turistik oqimlar va ekologik yuklama nazorat qilinadi. Natijada, ekologik barqarorlik va zamonaviy texnologiyalar uyg'unligi mamlakatning turistik jozibasini yanada oshirgan. Turkiyada esa agro-turizm sohasida raqamli platformalardan faol foydalanilmoqda. Maxsus onlayn tizimlar orqali turistlar mahalliy fermer xo'jaliklari bilan to'g'ridan-to'g'ri bog'lanish, agro-turizm tajribalarida ishtirok etish va mahalliy mahsulotlarni xarid qilish imkoniyatiga ega. Bu jarayon bir tomondan qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilarini turizm tizimiga integratsiyalash imkonini bersa, boshqa tomondan mahalliy iqtisodiyotning rivojlanishiga ham xizmat qilmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda yashil turizmni rivojlantirishda bir qator tizimli to'siqlar mavjud. Avvalo, mavjud turistik infratuzilma ekologik standartlarga to'liq javob bermaydi, bu esa xalqaro talablar nuqtayi nazaridan salbiy omil hisoblanadi. Ikkinchidan, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish amaliyoti cheklangan bo'lib, quyosh va shamol resurslaridan samarali foydalanish imkoniyatlari yetarli darajada ishga solinmagan. Uchinchidan, chiqindilarni boshqarish tizimi yetarlicha rivojlanmagan: turistik obyektlarda chiqindilarni ajratib yig'ish, qayta ishlash va "zero waste" tamoyillarini joriy etish amaliyoti sust kechmoqda. To'rtinchidan, mahalliy aholi o'rtasida ekologik ong va madaniyat darajasi nisbatan past bo'lib, yashil turizmning afzalliklarini keng ommaga tushuntirish va targ'ib qilish yetarli darajada yo'lga qo'yilmagan. Boshqa davlatlar tajribasi ushbu muammolarni hal qilishda samarali yo'llarni ko'rsatib beradi. Masalan, Shveysariya tog'li hududlarda ekologik talablarga javob beruvchi elektr transport tarmoqlarini keng joriy etib, infratuzilma barqarorligini ta'minlagan. Kosta-Rika ekoturizm sertifikatlash tizimini ishlab chiqib, turistik obyektlarni ekologik mezonlarga qat'iy rioya qilishga undagan. Yaponiya "eko-derevnya"lar konsepsiyasini raqamli boshqaruv bilan uyg'unlashtirib, qayta tiklanuvchi energiya va aqlli boshqaruv texnologiyalarini turizm amaliyotiga tatbiq etgan. Turkiya esa agro-turizmni raqamli platformalar orqali rivojlantirib, chiqindilarni kamaytirish va mahalliy ishlab chiqaruvchilarni turizm jarayoniga integratsiyalash orqali iqtisodiy va ekologik muvozanatni ta'minlagan. Shu nuqtayi nazardan, O'zbekistonda yashil turizmni rivojlantirish uchun xorijiy tajribadan kelib chiqib ekologik infratuzilmani modernizatsiya qilish, qayta tiklanuvchi energiya texnologiyalarini keng tatbiq etish, chiqindilarni boshqarish tizimini joriy etish hamda aholining ekologik ongini oshirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar ishlab chiqilishi lozim.

1-rasm. O'zbekistonda yashil turizmni rivojlantirish yondashuvi.

Xorijiy ilg'or tajribani inobatga olgan holda O'zbekistonda yashil turizmni rivojlantirish istiqbollari bir qator ustuvor yo'nalishlarni amalga oshirishni talab etadi. Birinchidan, ekologik sertifikatlash tizimini joriy etish turistik obyektlarning ekologik standartlarga muvofiqligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Bu nafaqat xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, balki xalqaro bozorda O'zbekiston turistik brendining raqobatbardoshligini kuchaytirishga ham xizmat qiladi. Ikkinchidan, raqamli boshqaruv tizimlaridan foydalanish turistik oqimlarni tartibga solish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ekologik monitoringni samarali amalga oshirish imkonini beradi. Masalan, mobil ilovalar va "smart-tourism" platformalari orqali sayyohlarning ekologik jihatdan xavfsiz yo'nalishlarga yo'naltirilishi atrof-muhitga bosimni kamaytirishga yordam beradi. Uchinchidan, mahalliy aholining faol ishtirokini oshirish yashil turizmni barqaror rivojlantirishning asosiy sharti hisoblanadi. Bu jarayonda aholini ekologik madaniyat va xizmat ko'rsatish ko'nikmalariga o'rgatish, ularni yashil iqtisodiyot loyihalariga jalb qilish orqali nafaqat ekologik barqarorlik, balki mahalliy daromad manbalarining ko'payishi ham ta'minlanadi.

Nihoyat, davlat–xususiy sheriklik asosida ekologik innovatsiyalarga investitsiyalarni jalb qilish yashil turizmning moliyaviy asoslarini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini turizm infratuzilmasiga integratsiya qilish, chiqindilarni qayta ishlash texnologiyalarini keng joriy etish va energiya tejankor qurilish usullarini qo'llash bu borada dolzarb vazifalardan sanaladi. Shunday qilib, xorijiy tajribani milliy sharoitlarga moslashtirish orqali O'zbekistonda yashil turizmni rivojlantirish ekologik barqarorlikni ta'minlash, mahalliy aholini manfaatdor qilish va xalqaro turistik bozorda mamlakatning ijobiy imidjini shakllantirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonda yashil turizmni rivojlantirish jarayonida zamonaviy innovatsion texnologiyalardan foydalanish ekologik barqarorlikni ta'minlash, iqtisodiy samaradorlikni oshirish hamda xalqaro miqyosda raqobatbardoshlikni mustahkamlashda muhim strategik omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Bugungi kunda global miqyosda ekoturizm konsepsiyasini ilgari suruvchi asosiy yo'nalishlar — qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan keng foydalanish, ekologik transport turlarini joriy etish, chiqindilarni qayta ishlash va "nol chiqindi" (zero waste) modelini amaliyotga tatbiq etish, shuningdek, raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish hisoblanadi. Ushbu elementlarning O'zbekiston turizm sohasiga integratsiyasi nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilishga, balki turizm infratuzilmasining samarali faoliyat yuritishiga ham xizmat qiladi. Shu bilan birga, xorijiy ilg'or tajribalarni mahalliy sharoitlarga moslashtirish, turizm siyosatini ilmiy asoslangan tarzda yuritish hamda innovatsion yechimlarni keng joriy etish orqali O'zbekistonning yashil turizm sohasida mintaqaviy yetakchi markaz sifatida shakllanish istiqbollari mavjud. Masalan, Yevropa davlatlarida keng qo'llanilayotgan "yashil sertifikatlash" tizimini mahalliy sanatoriy va mehmonxonalarda tatbiq etish, Xitoy va Yaponiya tajribasidan kelib chiqib "aqlli turizm" boshqaruv mexanizmlarini joriy etish, shuningdek, mahalliy tabiiy resurslardan samarali foydalanishga asoslangan ekoturizm klasterlarini shakllantirish O'zbekiston uchun dolzarb yo'nalishlar hisoblanadi. Umuman olganda, zamonaviy innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish nafaqat turizm infratuzilmasining ekologik xavfsizligini oshiradi, balki yangi ish o'rinlari yaratish, hududiy iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, xalqaro investitsiyalarni

jalb etish va mamlakat brendini mustahkamlashda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, yashil turizmni rivojlantirish masalasi davlat siyosati darajasida strategik ustuvor yo'nalish sifatida e'tirof etilishi va ilmiy-tadqiqot ishlari bilan uzviy uyg'unlikda amalga oshirilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. K. Mo'minova, M. Xo'jayeva. Yashil mehmonxonalar: ekologik mehmonxona biznesini rivojlantirish tamoyillari. University Research Base, 2025. scholar.kokanduni.uz
2. Kostić M., Ratković M., Forlani F. Eco-hotels as an example of environmental responsibility and innovation in savings in the hotel industry. Hotel and Tourism Management, 2019, T. 7, № 2, C. 47–56.
3. Kizanlikli M. M. et al. An assessment of eco-hotel practices and green marketing perceptions: An eco-labelling model proposal for hotels in Kyrgyzstan. Journal of Cleaner Production, 2023, T. 420, C. 138438.
4. Amonboyev M., Shaymanova N. Recreational potential of Uzbekistan and prospects for the development of wellness tourism in the country. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot, 2024, T. 1, № 2.
5. Rikhsibaevna S. S. Environmental sustainability in tourism: perspectives for Uzbekistan. Labor Economics and Human Capital, 2025, T. 4, № 3, C. 176–185.
6. Safaeva S. R. Integration of smart tourism technologies in Uzbekistan: enhancing visitor satisfaction and loyalty in 2023. American Journal of Business Management, Economics, and Banking, T. 30, C. 53–56.
7. Shaymanova N. Rekreatsiya turizmini rivojlantirishda smart texnologiyalardan foydalanish. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot, 2023, 1-maxsus son.
8. Xushnazarova M. Madaniy festivallar — turizmni rivojlantirish vositasi sifatida. Muhandislik va iqtisodiyot, 2025, T. 3, № 6.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
